

Ece Temelkuran

Biz
Burada
Delirimi
Yapıyoruz
Sinyorita

ECE TEMELKURAN
BİZ BURADA DEVRİM
YAPIYORUZ SİNYORİTA

Can Çağdaş

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1.-14. basım: Everest Yayınları, 2006-2016

Can Yayınları'nda 1. basım: 2016

2. basım: Mart 2019, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Everest Yayınları için yayına hazırlayan: Çiğdem Uğurlu

Editör: Sırma Köksal

Düzeltili: Tuğba Eriş, Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3317-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733178

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ECE TEMELKURAN
BİZ BURADA DEVRİM
YAPIYORUZ SİNYORİTA

BELGESEL ANLATI

Ece Temelkuran'ın Can Yayınları'ndaki diğler kitabı:

Devir, 2015

'Ağrı'nın Derinliği, 2016

Bütün Kadınların Kafası Karışıkır, 2016

Dışarıdan / Kıyıda Konuşmalar, 2016

Düğümlere Üfleyen Kadınlar, 2016

İç Kitabı, 2016

İçeriden / Kıyıda Konuşmalar, 2016

İkinci Yarısı, 2016

Kayda Geçsin, 2016

Kıyı Kitabı, 2016

Muz Sesleri, 2016

Ne Anlatayım Ben Sanal, 2016

İyilik Güzellik, 2017

ECE TEMELKURAN, İzmirli ve 1973 doğumlu. 1993'ten başlayarak 20 yıl muhabirlik ve köşe yazarlığı yaptı. *Bütün Kadınların Kafası Karışık* (1996), *Oğlum Kızım Devletim-Evlerden Sokaklara Tutuklu Anneleri* (1998), *İç Kitabı* (2002), *Kıyı Kitabı* (2002), *İçeriden / Kıyıda Konuşmalar* (2004), *Dışarıdan / Kıyıda Konuşmalar* (2004), *Biz Burada Devrim Yapıyoruz Sinyorita* (2006), *Ne Anlatayım Ben Sana!* (2006), *'Ağrı'nın Derinliği* (2008), *Muz Sesleri* (2010), *İkinci Yarı* (2011), *Kayda Geçsin* (2012), *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* (2013), *Devir* (2015) adlı kitapları yazdı. 2010'da İngiltere'de *Deep Mountain ('Ağrı'nın Derinliği)*, 2011'de ABD'de *Book of the Edge (Kıyı Kitabı)* adlı kitapları yayımlandı. *Muz Sesleri*, beş dilde yayımlandı. *Düğümlere Üfleyen Kadınlar* ise Almanya, Çin ve Fransa'dan sonra İngiltere'nin de aralarında bulunduğu 13 ülkede yayımlanmayı bekliyor. *The Guardian*, *The New York Times*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *New Statesman*, *New Left Review*, *Le Monde Diplomatique*, *Berliner Zeitung* gibi gazete ve dergilerde makaleler yazdı. 2007'de Saint Anthony's College'ın akademik davetlisi olarak bir yıl Oxford'da bulundu. Uluslararası Af Örgütü ve Prens Claus Vakfı'nın davetlisi olarak Amsterdam'da 2013 yılı için "Özgürlük Konuşması"nı yaptı. Türkiye'yi anlattığı "Çılgın ve Hüzünlü" kitabı Almanca ve İngilizce olarak yayımlandı, çeşitli dillerde yayımlanmayı bekliyor. Beyrut, Tunus, Paris'te yaşadı. Şimdi zamanını İstanbul ve Zagreb arasında geçiriyor.

Devrim *de* iki kişilik ilişkilerde başlar!

“Balkonlarınız çok yüksek sizin baş döndürüyor.
Dünya pek alçak bir yer olacak yakında öyle görünüyor.”

Birhan Keskin

DEVİRİMİN SELAMI VAR

Sen bir rota çizmiş olsan da kesin kes, yolun hep bir planı vardır senin hakkında. Yolları yolculuk, yola çıkan yolcu yapan budur. Aldanmazsan, kapılmaz ve yanılmazsan varamazsın yolun gideceği yere. Yolculuğun gizi budur: Kaybetmezsen yolunu bulamazsın aslında.

Bir soru'n olmalı mutlaka. O soruyu sormalısın, kim senin anlamadığı bir dilde konuşan ve hep aynı cümleyi tekrar eden bir derviş gibi döne döne aynı soruyu sormalısın. Cevap, başlangıçta tahmin ettiğinden ne kadar uzakta ise gerçeğe o kadar yakındır. Sarsılmamışsan, soru'nu kaybetmekten korkmuşsan, hiçbir yere gitmemişsindir aslında.

Düzenin bozulmalı. Evden çıkmak budur aslında. Yolculuk, düşmek ve kalkmak meselesidir. Eve yaralarla dönülmüyorsa hiç gidilmemiştir..

Sadece uzaklardan gelenler bilir evlerinin kokusunu. Yollara, evlerimizi anlamak için çıkarılır. Fakat yolda bulduğün cevaplar eve geldiğinde, yakalanmış kelebeğin renklerinin sönmesi gibi parça parça dağılır. Yola ait cümleler, yazıktır ki hep yolda kalır. Onlar yolun cevaplarıdır. Döndüğünde anlatacağın hep biraz renksiz bir hikâyedir. Cevaplar, suyun altında çok renkli görünen ama sudan çıkarıp kurduğunda renkleri sönen çakıltaşları gibidir. Bu, sana böyle gelir. Oysa yeni çocukların yeni yollara çıkması için o

çakıltaşlarını getirmek, sözün büyüğü suyuyla yeniden ıslatmak, renklerini yeniden canlandırmak gerekir.

Göz doyar mı? Ne kadar görse, doyar? Bazı gözlerin ne görse öğüten bir bakışı vardır; doymaz kapanana kadar. Akıl kaç soruyu cevapladığında soru sormaz artık? Belki akıl, cevapladıkça çoğaltır soruları. Kaç yüz gördüğünde görmüş olursun bütün yüzleri? Kaç tanışma sona erdirir şaşırmanı? Göğüs ne zaman sonuna kadar dolmuş olur aldığı nefeslerden? Son nefesini verdiği mi?..

Bazısı insanların, durulmadan ölür. Kimisi yosun tutmaz hiç. Dünya ve insanlık, o insanların hayalleriyle iyileşir.

9 Ağustos 2005

Caracas, Hotel Tamanaco, 05:00

***

İnsan nasıl sevmeli ülkesini?

Düğünlerde sıkılan kurşunlarla çocuklar öldüğünde mesela...

Bir grup insan toplanıp üç-beş genci düşüncelerini açıkladıkları için linç etmeye kalktığında...

Gecekondu yıkımlarında yoksul bir adam, çocuğunu pencereden tek kolundan sarkıtığında...

Yalınayak gezen çocukları hastayken, kapıcı gidip kendine son model bir cep telefonu aldığında...

Kızlarını sokağa çıktığı için kafasına kurşun sıkarak öldüren babalar, erkek kardeşler, taşra şehirlerinin hemen dışındaki otellerde başkalarının kızlarıyla para verip seviştiğinde...

Bir öğretmen öğrencisini döverek öldürdüğünde...

Bilmedikleri bir dilde ezberledikleri dualarla adamlar, yaktıklarında çocukları...

Askerler, cezaevlerinde açlık grevi yapan kendi yaş-

larındaki gençleri yakmaya, yıkmaya gönderildiklerinde ve yanık kızlar kameralara bağırdığında, ertesi gün kim-
senin sesi çıkmadığında...

Kadınlar sokaklarda sezonu açılmış av hayvanları
gibi ürkek yürüdüklerinde, tecavüze uğradıklarında, kat-
ledildiklerinde...

Entelektüel görünümlü bir çift şehrin en havalı ka-
fesinde kahvaltı ederken küçücük çocuklarını pataklayıp
sonra kahvaltıya sessizce devam ettiğinde...

Uzak Anadolu şehirlerinde, bir tüccar daha fazla para
kazanacak diye çürük yapılp depremde yıkılan yatılı
okullarda çocuklar bir gecede onlarca sayıyla öldüğünde...

Bir cümleyi doğru kurmaktan âciz olacak kadar dili-
ni bilmeyen cahiller, söylediğiniz sözlerden dolayı sizi va-
tan haini olmakla suçlayıp ardından ölüm tehditleri sa-
vurduğunda...

İnsan nasıl sevmeli ülkesini, o ülkeyi sevmek zorlaş-
tığında?..

Kederli bir mecburiyettir bir insanın ülkesini sev-
mesi. Belki bunca haksızlık edilmiş bir halka, “Bir de ben
haksızlık etmeyeyim,” diyedir. Ya da çok dayak yediği
için arsızlaşmış, hissizleşmiş bir çocuğa duyduğumuz
merhametle seviyoruz bu ülkeyi. Dünyada başka bir yer
görmeden bile, bunca tuhaflığın başka hiçbir yerde ol-
mayacağına kesinkes inanmamız, çürük bir gülüşle hep
bunu tekrar etmemiz bundandır herhalde; ancak garip
ve anlaşılmasız bularak affedebiliyoruz bu toprakları, bu
toprakların durmadan yorulmadan her gün bize göster-
diklerini.

Fakat anlamak zorunluluğu, insanoglunun boynuna
geçirilmiş müebbet bir hüküm gibi. Bu acayip karma-
şayı her gün yeniden anlamaya çalışmaya deniyor galiba
“aydın olma sorumluluğu”. Ne “aydın” lafını severim
ben, ne de “sorumluluğu”. İncecik bir çizgidir çünkü so-

rumlulukla zorunluluğun arası. Zorunluluk olmuşsa, sevmiyorsan, heyecanlanmıyorsan yapmamalısın hiçbir şeyi. Aydın olmak da diğer her türlü ayırım gibi haksızca ikiye ayırır insanları. Pek sevdiğim, kendi dilince adaletten ve vicdandan söz eden, veresiye defterleri arasında her gün bu ülkede niye isyan çıkmadığını anlamaya çalışan Hacı Bakkal'ı ayırır "okumuş" olandan. Oysa bu ülke bir gün "kurtulacaksa" onu Hacı Bakkal kurtaracak bana kalırsa; "aydınlar" ona sadece cümleler verecek. Bir gün Hacı Bakkal isyan etmeye karar verdiğinde ne söyleyeceğini öğrenecek "okumuş" kardeşlerinden. Daha ileri değil. Kimse kimseyi kurtarmayacak.

O yüzden biz, yani Hacı Bakkal'ın "okumuş kardeşleri" hiç durmadan cümleler üretmeliyiz. Açlığın öfkesi, sözü olmayan kara bir saldırıya dönüşmesin diye, isyan çıkmadan önce yeni kurulacak dünyanın dilini kurmalıyız. Peki ya Hacı Bakkal isyan etmek istemezse?

Öyle değil mi? Sanki bu ülke çok dövülmüş köpekler gibi başını yana yatırdı. Öyle mi? Yoksa boynuna bağlanan ipi her gün kendi meşrebince çekiştiriyor, zorluyor da biz mi bunları görmüyoruz televizyonlarda, gazetelerde? Her ikisi de doğru aslında. Her ikisi de!

Bu ülkenin yoksullarını ancak kendilerini yakmaya kalktığında görüyoruz hepimiz; gecekondulu mahalleleri yıkıldığında. Oysa hepimiz biliyoruz, öyle büyük bir haksızlık var ki bu topraklarda, bir gün, er ya da geç, ama mutlaka bir gün patlak verecek üzerinde oturduğumuz yalan. Sokaklarda, yağmur altında bildiri dağıtan çocuklar, "köhne düzen" diyor buna. Oysa mesele "köhne" olmasında. O kadar çok reklam dönüyor ki diziler ve haberler arasında, düzen yepyeni görünüyor tam tersine. Eski ya da yeni, açlık aynı hisle buruyor insanların midelelerini. Tek odalı evlerde, hâlâ lüks lambaları yanan odalar-

da kuru ekmeklerde bileniyor dişler. Sokaklarda, yağmur altında bildiri dağıtan çocuklar o dişlerin zenginliğin, haksızlığın boğazına geçeceğini sanıyor. Kaybedecek hiçbir şeyi kalmamış insanlar en yakınlarındakine saldırabilir oysa. İnsanlar bu yüzden haksızlığı değil birbirlerini tüketiyor şimdi bu topraklarda. Yoksulluktan kadınların çantalarını çalanlar, hırsızlık yapanlar, işaret fişekleri gibi parlıyor gece karanlığında. Slogan atan gençlerin üzerine linç etmek için yürüyenler, kızlarını kafasından kurşunlayanlar, bir gece okullarının çatısının altında kalıp uykusundan uyanmayan yoksul çocuklar, gecekonduların pencerelerinden sallandırılıp siper edilen çocuklar...

Kaybedecek hiçbir şeyi kalmamış insanlar zenginliğe saldırmaz! İnsanlar yeterince haksızlığa uğradığında, yeterince dövüldüğünde çocuklar, insanlığa saldırırlar. Acı, adaletsizlik ve vicdansızlıkla yeterince hırpalandığında kendi kendini imha eden bir organizmadır insanlık. Bu yüzden yoksulluğun öfkesi dövmeye başlamadan insanlığı, biz “okumuş çocuklar” onlara yeni cümleler vermeyi dert edinmeliyiz.

Başka dillerde, başka toprakların başka halkları için yazılmış kitaplardan da öğrenilir nasıl isyan edileceği. Ama bir ülkenin isyanının nasıl olabileceği, nasıl örgütlenebileceği ancak o ülkenin dilinin içinde gizlidir. Bu ülkenin nasıl kurtulacağını ancak bu ülkenin kendisi bilir. Aydın denen insanların bir derdi varsa hakikaten bu halka dair, bu dert o dili bulmak olmalıdır. O eski, üzerine bastırılıp kangren edilmiş damar nerededir? Bir halk ancak kendi sözcükleriyle konuşabilir. Unutulmuş bir lügati, kangren edilmiş bir muhalif dil damarı olmalı bu ülkenin de, mutlaka gizlediği bir yerlerinde. O lügati öğrenmek, o sözcükleri bu topraklara hatırlatmak bizim derdimizin çaresidir. Kavimlerin her geçtiğinde sözcük-

lerini ve tanrılarını bıraktığı bu topraklar herhalde (!) bu kadar yoksul olmamalıdır. Belki de bu ülkede bir isyan arkeolojisinin kazısına başlamak, bulunan eski damarları yeni sözcüklerle açmak gerekir.

Bu ülkenin derhal ve hızla sevmeye ihtiyacı var. Bu halkın derhal ve hızla kendi kendini sevmesi, kendini bilmesi gerekir. Çünkü bu ülke, evde bulgur kaynatırken dolar kuru kovalayan adamlardan, televizyonda yaratılan mafya tiplerine benzemeye çalışan genç çocuklardan, işyerlerinde, koydukları seccadelerle vicdanlı olduğunu gösterip kurnaz tüccarlık yapan “Müslüman işadamlarından”, ülkesini sevdiğini söyleyip genç çocukların üzerine çullanan milliyetçilerden, kadınlarını çok sevdiğini söyleyip öldüren adamlardan ibaret değildir. Bütün bu boz bulanık kalabalık içinde bir şeyin uykuya yatmış olması, uyandırılmayı bekliyor olması gerekir.

Bir memleketin yoksullarının birbirlerini değil, onları yoksul ve bileylenmiş kılan düzeni dişlemeleri nasıl sağlanır? Bir ülke, bütün bunları yapacak güce sahip olduğuna nasıl inandırılır? Bir halk nasıl ikna edilebilir hayatı değiştirebileceğine ve her şeyin çok güzel olacağına?

Sadece bizim garip ülkemiz değil, bütün dünya düşünüyor şimdi bunu. Bütün dünyada, dünyayla derdi olan erkekler ve kadınlar, oturmuş düşünüyor. Çünkü biliyorlar, bir gün dağlardan inecekler. Köleler bir gün o kadar çoğalacak ki yerleştirilip sıkıştırıldıkları yoksullar kampına sığamaz olacaklar. Yoksullar bir gün o kadar acıkacak ki bütün dünyayı yemek için yola çıkacaklar. Bir gün yoksullar evlerinden çıkacak. Eskisi kadar uzak değil o gün. Yani sakın, “Belki biz göremeyiz,” diye başlamayın

cümleye. Korkarım bugün yaşayanlarımızdan birçoğu görecek o günü. Afrika'da zorla savaştırılan çocuklar, Avrupalı ailelere satılan Uzakdoğulu çocuklar, ABD'de binlerce "ter dükkânında" aç çalıştırılan çocuklar, Çin'de, çalışırken çişe gitmelerine bile izin verilmeyen küçük kızlar.. Bütün bunlar büyüyecek ve bir gün dayanamayacaklar. Bu topraklar da cevap verecek olan bitene elbette. Bu ülkede de bir şey olacak. Nasıl olacak peki? Ağzını açtığı anda yoksulları bu memleketin, ne diyecek?

***

Sadece uzaklardan gelenler bilir evlerinin kokusunu. Yollara belki de evlerimizin gizini ve evlerdeki hallerimizi anlayabilmek için çıkarılır.

Venezuela'ya bu yüzden gitmek gerekiyordu. Yoksulları isyan eden, devrimi yoksulları tarafından yapılan bu ülkeyi görmek gerekiyordu. Bütün dünyayı titreten ABD imparatorluğunun tam anlamıyla burnunun dibindeki bir ülkede nasıl dünyaya kafa tutulduğunu, bir halkın uluslararası finans ve petrol şirketleri tarafından çizilmiş kaderini nasıl değiştirdiğini anlamak gerekiyordu. Çılgın bir "diktatör" olarak gösterilen, devrimin ve şimdi ülkenin lideri Hugo Chávez'i tanımak gerekiyordu. Adlı adınca söyleyeceksek, devrim nasıl yapılır, anlamak gerekiyordu.

Ben de gittim. Birazdan okuyacağınız, orada gördüklerimin hikâyesidir. Aslında bir ülkeye gidip dönüp kitap yazmak, o ülkeye ve o ülkenin halkına haksızlık olur. Diğer yandan Venezuela'da konuştuğum her insan o kadar çok, "Bizi biri anlatmalı. Doğru anlatmalı," dedi ki üzerimde gönderilmiş bir selamın ağırlığı kaldı. Sela-

Venezuela'nın isyan tarihini anlatan dev bir duvar resminin parçaları. Sayfa 22'de büyük portre, devrime ismini veren Bolívar'a ait.

mın ağırlığı bir kitaba dönüştü. Bütün dünyaya hiç olmadıkları şekilde yansıtılmış ya da ülkeleri ve yeryüzü için yaptıklarından yeterince bahsedilmemiş bu insanlar, o kadar çok anlaşılacak ve sözlerini iletmek istiyorlardı ki böyle bir "kitabı" yazmak gerekti. Bu yüzyılın ilk devrimini yapan insanların hatırı var nihayet! Dedim ya, devrim yapmış bir halkın selamı kalmasın üzerimde. Venezuelalı yoksulların, tek tek hepinize, hepsinin selamı var size!

Sabaha karşı, Venezuela'da bir otel odasında yazdığım gibi: Sorularını değiştirmiyorsa yol, yol değildir aslında. Benim de sorularımı değiştirdi çıktığım yol. Sabaha karşı bir otel odasında bunu anladığımda dayanamayıp kalkıp yazdım girişte söylediklerimi. Gövdemi uyandırdı gördüklerimin sarsıntısı. Gördüklerim üzerine yapılabilecekler için kurduğum hayaller ve planlar uyutmadı beni. Çünkü bu ülkede bir isyan olamayacağına, bir isyanın örgütlenemeyeceğine, Türkiye'de yoksulluğun insanları yeni bir hayat icat etmeye, kurmaya yöneltmeyeceğine inanırken gittim oraya. Fakat sonra yola çıkarken

sorduğum soru, “Onlar nasıl yapmış?”tan “Biz nasıl yapabiliriz?”e dđnüştü. Bu kitabı okuyup bitirdikten sonra sizin de sorularınızın değişmesini umarak, dileyerek, bir kez daha söylüyorum bana söylediklerini size:

Devrimin selamı var bize!

İnsanlar yeterince haksızlığa uğradığında, yeterince dövüldüğünde çocuklar, insanlığa saldırırlar. Acı, adaletsizlik ve vicdansızlıkla yeterince hırpalandığında, kendi kendini imha eden bir organizmadır insanlık.

Venezuela'da yıllar önce bir şeyler oldu. Büyük sözlerle, yüksek seslerle konuşanların karşısına dünyayı değiştirmeye aday, gerçek boyutlardaki insanlar dikildi. Görmezden gelinebilecek bir deney değildi. İşte o deney yaşanırken Ece Temelkuran oradaydı.

Bu bir Venezuela gezi kitabı değil, bir devrim deneyi güzellemesi de değil. Bu kitap bir devrim denemesinin, dünya kadar büyük bir düşün yaşama geçirilirken kendisi kadar büyük sorun ve sorularla giriştiği hesaplaşmanın gözlemleri... Bugün hâlâ tartışılan bu devrim girişiminin nereden ve nasıl ortaya çıktığını ve ilk günden beri hangi sorunlarla karşı karşıya olduğunu anlamak için ilk elden bir tanıklık.

